

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Коляда Олег Васильович

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури Житомирського державного університету імені Івана Франка

Анотація. У статті розглядаються актуальні питання використання цифрових технологій у навчанні іноземної мови, які прискорюють передачу знань, підвищують результативність та якість іншомовної освіти й сприяють підготовці компетентних фахівців. Проаналізовано сучасні підходи до інтеграції цифрових освітніх ресурсів, веборієнтованих платформ, мобільних застосунків, систем дистанційного навчання та інструментів штучного інтелекту у формуванні іншомовної комунікативної компетентності. Визначено педагогічні переваги застосування цифрових технологій, зокрема персоналізацію навчання, підвищення навчальної мотивації, розвиток автономності здобувачів вищої освіти. Особлива увага приділяється змішаному навчанню, яке посилює мотивацію студентів і робить заняття більш цікавим, інформативним та ефективним. Обґрунтовано необхідність комплексного поєднання традиційних методів навчання з цифровими інструментами відповідно до дидактичних цілей освітнього процесу.

Ключові слова: цифрові технології, змішане навчання, навчання іноземної мови, цифрові освітні ресурси, штучний інтелект, комунікативна компетентність

Метою статті є аналіз можливостей цифрових технологій у навчанні іноземної мови, визначення їх педагогічного потенціалу та обґрунтування методичних підходів до інтеграції цифрових інструментів в освітній процес.

Відповідно до мети визначено наступні завдання:

- проаналізувати сучасні цифрові технології, що застосовуються в навчанні іноземної мови;
- визначити вплив цифрових технологій на формування іншомовної комунікативної компетентності;
- охарактеризувати переваги та обмеження застосування цифрових інструментів;
- окреслити перспективи використання технологій штучного інтелекту в іншомовній освіті.

Основний текст статті. Стрімкий розвиток цифрових технологій створює об'єктивні можливості для реалізації багатьох актуальних завдань у сфері освіти, у тому числі завдання розвитку навчальної автономності студентів та формування навичок, необхідних для безперервної освіти. Сучасне навчання іноземної мови дедалі більше орієнтується на цифрове освітнє середовище, у якому здобувач вищої освіти виступає активним учасником освітнього процесу. Цифрові технології забезпечують інтерактивність, гнучкість і мобільність навчання, створюючи умови для розвитку мовленнєвих умінь у максимально наближеному до реального іншомовного середовища форматі.

Цифрові технології мають широкий спектр дидактичних можливостей, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності студентів, розкриття та вдосконалення їх особистісних якостей, посилення навчальної автономії, підвищення результативності іншомовної освіти.

Ідея цифрової трансформації освіти спирається на концепцію lifelong learning та створює умови для індивідуалізації освіти на основі інноваційних технологій. Цифрові технології забезпечують такі важливі властивості сучасної освіти, як відкритість, доступність, якість, інформаційна взаємодія суб'єктів освітнього процесу, які поступово стають основою не лише формальної освіти, а й самоосвіти протягом усього життя.

Інформатизація суспільства докорінно змінила статус іноземної мови як загальноосвітньої дисципліни: від використання її в основному тільки в рамках заняття до реально затребуваної навички в практичній та професійній діяльності будь-якого фахівця, який повинен не тільки володіти фундаментальними знаннями, а й вміти оперативно опрацьовувати інформацію з оригінальних закордонних джерел; вивчати, створювати та впроваджувати інновації у власній предметній області; обмінюватися досягненнями вітчизняної науки із зарубіжними фахівцями; виступати з доповідями англійською мовою на міжнародних наукових конференціях; брати участь у науковій діловій дискусії.

Заняття з іноземної мови із застосуванням цифрових технологій є якісно новою формою організації освітнього процесу на основі поєднання традиційної методики вивчення нового матеріалу з методикою застосування комп'ютерних технологій, тому багато дослідників називають його комбінованим або змішаним (hybrid, blended learning).

Цифрові технології дозволяють забезпечити доступ до джерел мережі Інтернет, що постійно оновлюються; візуалізувати інформацію за допомогою презентацій MS Power Point та використовувати автентичні аудіо- та відеоматеріали іноземною мовою; зберігати у цифровому форматі необмежену кількість автентичної інформації; накопичувати навчальні матеріали, обробляти та редагувати їх, передавати на будь-які відстані; реалізовувати індивідуалізацію навчання, надаючи вибір зручного часу, місця та темпу роботи; організувати вихід у реальний соціокультурний контекст із можливістю міжкультурного спілкування та обміну інформацією іноземною мовою; забезпечити своєчасний зворотний зв'язок; формувати здатність до аналізу своєї навчальної діяльності та її результатів (рефлексія).

Одним із найважливіших напрямів цифровізації є використання систем управління навчанням LMS (Learning Management Systems), які забезпечують організацію навчальних матеріалів, виконання практичних завдань, проведення тестування, оцінювання та комунікацію між викладачем і студентами. Такі системи дозволяють реалізувати принципи змішаного та дистанційного навчання, забезпечуючи гнучкий доступ до освітніх ресурсів незалежно від місця перебування здобувачів освіти.

Не менш важливу роль відіграють мобільні застосунки для вивчення іноземних мов. Їх використання сприяє розвитку лексичної компетентності, автоматизації граматичних навичок, удосконаленню вимови та аудіювання. Завдяки технологіям адаптивного навчання такі застосунки враховують індивідуальний рівень підготовки користувача, темп засвоєння матеріалу та результати попереднього навчання.

Важливим інструментом також є цифрові платформи для організації комунікативної діяльності. Використання сервісів відеоконференцій, інтерактивних дошок, спільного редагування документів та форумів забезпечує розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності – читання, письма, аудіювання та говоріння. Водночас інтеграція автентичних відеоматеріалів, подкастів, електронних бібліотек і мультимедійних ресурсів сприяє формуванню соціокультурної компетентності та підвищенню мотивації до навчання.

Особливої актуальності та популярності сьогодні набувають поряд з Інтернет-ресурсами online-платформи, електронні навчально-методичні комплекси. Одним із інструментів комбінованого навчання є відкрита електронна навчальна платформа MOODLE, яка має зручну систему управління та ефективно використовується в іншомовній освіті. Ефективності роботи в системі сприяє насамперед багатоканальний спосіб подання інформації: у вигляді тексту, звуку та відеозображення. Як відомо, інформація засвоюється

набагато краще, якщо при її сприйнятті задіяно декілька органів чуття, і викладач може враховувати навчальні стилі своїх студентів, їх індивідуальні особливості сприйняття навчального матеріалу.

Moodle інтегрує широкий набір ресурсів та інструментів, що включають форуми, чати, тестові завдання, навчальний журнал, словники, матеріали для аудіювання, відеоматеріали, посилання, онлайн-тестування тощо. Для тренування лексичних, граматичних та мовних структур до кожного уроку чи модуля розробляються тести.

Тестові завдання можуть бути сформульовані у закритій формі: множинний вибір, з відповіддю «правильно/неправильно», завдання на відповідність. Передбачено можливість повторного виконання тесту та порівняння отриманого результату із ключем, тобто можливість самоконтролю та самостійної корекції помилок.

Платформа надає можливість як викладачеві, так і студенту відстежити динаміку успіху, оскільки на платформі відображається час, витрачений на виконання завдань та кількість спроб, які знадобилися студенту для успішного виконання тесту.

Основними перевагами використання платформи MOODLE для навчання іноземної мови є: значне підвищення самостійності студентів, ступеня їх особистої залученості, відповідальності та самореалізації; можливість реалізації творчих проектів різних рівнів складності, участь у яких розвиває відповідальність студентів та зрештою стимулює розробку нових стратегій та шляхів вирішення проблеми; можливість взаємодії з іншими суб'єктами освітнього середовища, що дозволяє підвищити активність та навчальну автономність студента, усуває скутість та страх, сприяє формуванню суб'єкта діяльності; можливість регулярного аналізу результатів навчальної діяльності студентів; зниження витрат на управління освітнім процесом.

Окремим напрямом розвитку цифрових технологій є використання інструментів генеративного штучного інтелекту. Інтелектуальні чат-асистенти здатні створювати навчальні тексти різного рівня складності, пояснювати граматичні явища, моделювати комунікативні ситуації, перевіряти письмові роботи та надавати індивідуалізований зворотний зв'язок. Це значно розширює можливості персоналізації навчання та підтримки самостійної роботи студентів.

Разом із численними перевагами використання цифрових технологій існують і певні виклики. Серед них варто відзначити нерівний доступ до цифрової інфраструктури, необхідність формування високого рівня цифрової компетентності педагогів, ризики надмірної автоматизації освітнього процесу та потребу у забезпеченні академічної доброчесності під час використання інтелектуальних систем.

Ефективність цифрових технологій значною мірою залежить від їх педагогічно обґрунтованої інтеграції. Саме викладач визначає дидактичну доцільність використання певного цифрового інструменту, поєднуючи його із сучасними методами комунікативного, компетентнісного та діяльнісного навчання. За таких умов цифрові технології виступають не самоціллю, а ефективним засобом підвищення якості іншомовної освіти.

Висновки. Використання цифрових технологій у навчанні іноземної мови є одним із ключових чинників модернізації сучасної освіти. Впровадження цифрових технологій у контекст традиційного заняття з іноземної мови дозволяє зробити процес навчання більш цікавим та інтенсивним, підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови, сприяє досягненню якості та ефективності у володінні необхідними знаннями та компетенціями, забезпечує можливості використовувати іноземну мову для подальшої самоосвіти. Цифрові інструменти забезпечують персоналізацію навчання, сприяють розвитку іншомовної комунікативної компетентності та формуванню цифрової грамотності здобувачів освіти. Водночас їх ефективність визначається не кількістю застосованих технологій, а методично обґрунтованою інтеграцією у структуру освітнього процесу та дидактичною доцільністю.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення методик використання генеративного штучного інтелекту, адаптивних освітніх систем та технологій Learning Analytics у навчанні іноземних мов.

Список використаних джерел:

1. Баняс В., Баняс Н. Використання цифрових інструментів у процесі викладання англійської мови як іноземної // *Current Issues of Linguistics and Translation Studies*. 2025. № 34. DOI: 10.31891/2415-7929-2025-34-12.
2. Бойко О., Голубєва І., Норель О. Інтегративна методологія змішаного навчання у процесі викладання іноземних мов: поєднання класичних освітніх практик та цифрових технологій. 2025. DOI: 10.5281/zenodo.16574414.
3. Бровко К. А. Цифрові технології як чинник активізації пізнавальної спрямованості студентів університету в процесі вивчення іноземної мови // *Вища освіта України*. 2025. № 2 (97). С. 64–69. DOI: 10.32782/NPU-VOU.2025.2(97).08.
4. Загородня А. А. Цифрові платформи як інструмент формування пізнавальної спрямованості студентів до вивчення іноземної мови // *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. 2025. № 10. DOI: 10.32782/ped-uzhnu/2025-10-3.
5. Данилюк С. Використання цифрових інструментів у викладанні іноземної мови майбутнім фахівцям з інформаційних та освітніх технологій // *Слобожанський науковий вісник*. Серія: Філологія. 2025. № 10. DOI: 10.32782/philspu/2025.10.13.
6. Забіяка І. М. Цифрові технології у викладанні англійської мови: зарубіжний досвід // *Академічні студії*. Серія «Педагогіка». 2025. № 4. С. 116–121. DOI: 10.52726/as.pedagogy/2025.4.15.
7. Міністерство освіти і науки України. Концепція розвитку цифрових компетентностей. Київ, 2021.
8. Міністерство цифрової трансформації України. Рамка цифрової компетентності громадян України (DigCompUA for Citizens 2.1). Київ, 2021.
9. UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. Version 3. Paris : UNESCO, 2018 (чинна редакція, широко використовується в сучасних дослідженнях цифрової освіти).